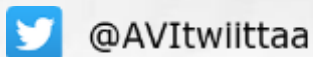

Regionförvaltningsverkets inspektioner på gårdar och tillsyn över villkorlighet på nötgårdar

20.1.2023 Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finlands länsveterinär
Heli Haukioja

Regionförvaltningsverkets (RFV) inspektioner av gårdar med produktionsdjur

- Tillsyn över villkorlighet (tidigare tvärvillkor) inspektioner, ca 30 gårdar/år (alla djurarter)
- Urvalsbaserade djurskyddsinspektioner enligt 48 § i djurskyddslagen, ca 30 gårdar/år (alla djurarter). År 2023 ligger tyngdpunkten på inspektioner av broilergårdar
- Inspektioner av broilergårdar enligt 26 c § i djurskyddslagen i samband med höjning av djurtätheten
- Inspektioner av journalföring av läkemedel
- Inspektioner baserade på misstanke, 39 § i djurskyddslagen

RFVs urvalsbaserade tillsyn

- Urvalsbaserad övervakning av djurs välmående
  - Årligen ca 30 gårdar inom RFV Sydvästra Finlands område (alla djurarter)
    - Länsveterinärens djurskyddstillsynsbesök
  - Vid besöket inspekteras i allmänhet också gårdens användning av läkemedel
- Tillsyn över villkorlighet
  - Slumpmässigt eller riskbaserat urval → ca 30 gårdar årligen inom RFV Sydvästra Finlands område (alla djurarter)
  - Minst 1 % av gårdar som sökt vissa EU-stöd, under coronapandemin ca 0,5 %
  - Nötkreatur, svin, får, getter, värphönshus > 350 höns, broilrar och kalkoner
- Brist i villkorlighetskraven som upptäckts vid annan tillsyn → RFV utökar till tillsyn över villkorlighet (administrativ tillsyn, eget urval)

Tillsyn över villkorlighet - författningsgrund

- Villkorlighetskraven är en samling krav som utgör villkor för de flesta jordbruksstöden
  - Kraven är redan gällande lagstiftning
- Författningsgrund
  - Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/2115 (CAP-planförordningen), (EU) nr 2021/2116 (den horisontella förordningen), (EU) nr 2022/1172 (förordningen om kvalitetsbedömning).
  - Lag om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd (1334/2022)
  - Statsrådets förordning om krav enligt Europeiska unionen och de nationella stöden till jordbrukare avseende god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (1384/2022)
  - En del av statsrådets förordningar har godkänts vid årsskiftet. Aktuell nationell lagstiftning finns i Finlex (finlex.fi)

Tillsyn över villkorlighet

- Tillsynen gäller **jordbruksverksamhet**
- Om gården inte föder upp eller håller djur för jordbrukssyften gäller tillsynen över villkorlighet **inte** dem
- Alla produktionsdjur som hålls och fötts upp i jordbrukssyfte övervakas även om jordbruksstöd inte har sökts för dem
- **Om** gården har lantrashöns eller lantrastuppar **och** har ingått ett **avtal om uppfödning av lantraser**

→ **alla övervakas även 1 st**

Foto: Sini Merikallio - Flickr

Tillsyn över villkorlighet

- Regionförvaltningsverkets tillsyn gäller
  - Produktion av animaliska livsmedel och deras säkerhet
    - Hygien i produktionsenheter
    - Hygienkrav på mjölk- och äggproduktion
    - Krav på journalföring av läkemedel
    - Rester av djurläkemedel
    - Ämnen som är förbjudna för produktionsdjur
    - Rester av växtskyddsmedel och djurläkemedel
  - Djursjukdomar
    - TSE-sjukdomar
    - Import/export
  - Djurs välmående - det mest omfattande enskilda delområdet

På gårdarna i både det riskbaserade och slumpmässiga urvalet utförs alla relevanta kontroller av djuren enligt nedanstående tabell.

djur: :	Nötgårdar nötkreatur			Svingårdar svin	Fjäderfä- gårdar broilrar, kalkoner	Fjäderfä- gårdar Värphöns	Fårfarmer får	Get- farmer getter	Andra produktio- ns- djur
	Mjök- produkti- on	Kött- produktion	Kalvar						
Ämnen som är förbjudna för produktionsdjur	X	X	X	X	X				
Hygien vid produktion av animaliska livsmedel	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Djursjukdomar (TSE-krav)									
Djurs välmående	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Foder	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Annan tillsyn som kan leda till tillsyn över villkorlighet

- 1) Livsmedel (hygienen i produktionsenheter, ämnen som är förbjudna för produktionsdjur och rester av djurläkemedel)
  - Hygieninspektioner av produktionsenheter (mjölkhygieninspektioner, hönserier kommunalveterinär (KV))
  - Salmonellakontroll (fjäderfä, avelssvingårdar KV)
  - Övervakning av främmande ämnen (på gårdarna KV, länsveterinär (LV), på slakterier besiktningsvet.)

- 2) Djursjukdomar (TSE-sjukdomar, import-/exportkrav)
  - TSE-kontroller av får och getter (KV)
  - Import-/exportkontroller (KV, LV)

- 3) Djurs välmående
  - På misstanke baserade, 39 § i djurskyddslagen (KV, LV)
  - På urval baserade, 48 § i djurskyddslagen (LV)
  - Slakteriets anmälan enligt 41 § i djurskyddslagen (besiktningsveterinären) --> leder i allmänhet till djurskyddsinspektion som baserar sig på misstanke.

Krav som gäller förbjudna ämnen, rester av djurläkemedel och läkemedelsjournaler

1) Förbjudna ämnen

- Läkemedel som främjar djurens tillväxt och avkastning (t.ex. stilbener, tyreostatika, estradioler, koccidiostatika för vissa djur)
- Antibiotika förbjudna för produktionsdjur (t.ex. kloramfenikol)
→ På en del gårdar som ingår i urvalet för tillsyn över villkorlighet tas prover (blod-, urin-, avförings-, vatten- eller foderprover) för att utreda om gården använt hormoner eller antibiotika som är förbjudna.

2) Rester av djurläkemedel

- Utvidgad tillsyn om rester hittats i samband med annan tillsyn (t.ex. prov enligt Livsmedelsverkets program för övervakning av främmande ämnen, mejeriets eller slakteriets anmälan)

3) Krav på journalföring av läkemedel

- Journalföring av all medicinering, även förebyggande (parasitläkemedel, vaccinerings)

- 1) Djurets eller djurgruppens identifieringsuppgifter
- 2) Datum för medicineringen
- 3) Vem som har påbörjat medicineringen (veterinär, ägare, skötare osv.)
- 4) Läkemedlets/foderläkemedlets indikation
- 5) Läkemedlets/läkemedelsfodrets namn
- 6) Mängden läkemedel eller foderläkemedel
- 7) Karenstid
- 8) Läkemedlets försäljare (/förskrivare)

!!! Läkemedelsbokföringen ska förvaras i fem (5) år!!!

Hygien vid produktion av animaliska livsmedel (alla gårdar)

4) Livsmedlens spårbarhet

- RFV övervakar endast fjäderfä

5) Lagring av avfall och farliga ämnen

- med tanke på kontaminering av livsmedel (bl.a. hantering av kadaver och avfall)

6) Åtgärder för att förhindra övergången av sjukdomar från livsmedel till människor och spridningen av dessa sjukdomar (t.ex. EHEC, salmonella)

7) Resultaten av undersökningar som är viktiga för människans hälsa i anknytning till produktion av livsmedel av animaliskt ursprung journalförs

- programmet för salmonellakontroll, övervakning av campylobacter hos broilrar
- djurens slaktuppgifter, andra inspektioner som utförts på primärproduktionsstället med stöd av livsmedelslagstiftningen
- Vid tillsynen granskas det senaste årets uppgifter, de journalförda uppgifterna bevaras i allmänhet 1 år (pågående år +1år)

Krav som gäller mjölkproduktion

- Hälsotillståndet hos djur som hålls för mjölkproduktion är gott
  - Obehandlad mjölk och råmjölk ska komma från djur vars allmänna hälsotillstånd är gott.
- Förhållandena för kylning och förvaring av mjölk försämrar inte mjölkens livsmedelssäkerhet
- Rummen för förvaring av mjölk är skyddade från skadedjur (t.ex. nät i vädringsluckor)
- Ytor som kommer i kontakt med mjölken har hållits rena
- Mjölkningsmaskinen ska utföras hygieniskt, underhåll av mjölkningsmaskinen/-roboten ska ske regelbundet och dokumenteras
- Den obehandlade mjölkens kvalitet och temperatur
- Mjölk från sjuka djur och mjölk som innehåller rests substanser (dvs. mjölk som mjölkats under medicineringens karenstid) mjölkas separat

Varför är hygienen i primärproduktion och bekämpning av smittsamma sjukdomar viktigt?

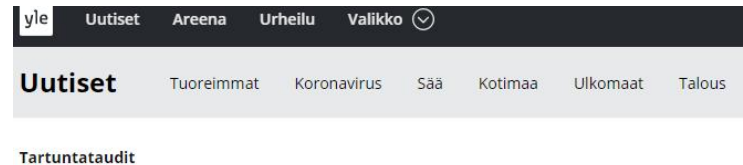
K-ryhmä vetää jälleen kananmunia myynnistä salmonellariskin vuoksi – takaisinvento koskee myös Jyväskylän Keljon marketissa myynnissä olleita munia

Kuvituskuva. Kuva: Petra Ristola / Yle

STT

18.1. 11:26

Vasikoiden levittämä raju ripulitauti yleistyy Suomessa – tauti tarttuu helposti myös ihmisiin

Taudin oireet voivat kestää viikkoja ja vaatia sairaalahoitoa.

Alkueläimen aiheuttamaa ripulitautia esiintyy yleisimmin 1–3 viikon ikäisillä vasikoilla, joista tauti voi levitä myös ihmisiin. Kuvituskuva. Kuva: Timo Sihvonon / Yle

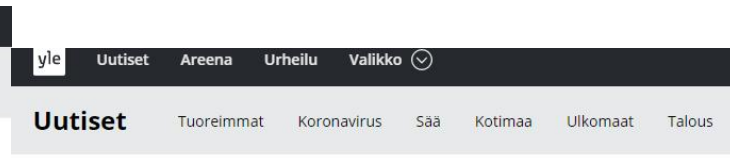
HELMI NYKÄNEN

18.2.2020

Alkueläimen aiheuttama vakava ripulitauti on yleistynyt voimakkaasti Suomessa vasikoilla ja ihmisillä. Vasikoiden kryptosporidioosi on ollut aiemmin Suomessa harvinainen, mutta viime vuosina tapaukset ovat moninkertaistuneet.

Samaan aikaan myös ihmisten kryptosporidioosi-tapaukset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Tauti voi tarttua vasikasta ihmiseen, ihmisestä vasikkaan ja

Kampylobakteeria tavattu juomavedestä osassa Haapajärveä – kolme vedenjakelupistettä käyttöön

Juomavedestä löydetty kampylobakteeri aiheuttaa edelleen vedenjakeluun keskeytystä osassa Haapajärveä.

PEKKA LOUKKOLA

23.12.2020 • Päivitetty 23.12.2020 15:43

Väliaikaiset vedenjakelupisteet on avattu Oksavan koulun lisäksi myös Parkkilar

Vikligt även för livsmedelssäkerheten

Harvinainen tapaus: Viideltä suomalaiselta siipikarjatilalta on löydetty salmonellaa

Maatalous 01.06.2019
Tuulikki Viilo

Tiloista yksi sijaitsee Etelä-Suomessa ja loput Lounais-Suomessa.

KARI SALONEN

Salmonellatartunnat ovat Suomessa harvinaisia. Kuvituskuva.

Salmonella aiheuttaa yksin Yhdysvalloissa yli 1,2 miljoonan tartuntaa vuosittain. Riskin takia yhdysvaltalaiset kananmunat klooripestäään ja säilytetään jääkaapissa. Suomessa ihmisten salmonellatartunnat ovat pääasiassa peräisin ulkomailta.

Tarkan salmonellavalvonnan ansiosta suomalaiset kananmunat voi syödä vaikka raakana.

Saksan dioksiinimunat

Tämän vuoden alussa Saksassa uutisoitiin, että kananmunista oli löytynyt suuria pitoisuuksia myrkyllistä dioksiinia. Viranomaiset epäilivät, että dioksiini oli peräisin rehusta, johon oli joutunut teollisuusrasvoja. Tuhansia kanoja teurastettiin ja useita kanaloita ja kalkkunatiloja suljettiin.

Dioksiini on myrkky, joka kerääntyy kehoon. Se voi aiheuttaa muun muassa keskenmenoja ja syöpää.

Suomessa esimerkiksi Stockmann-tavaratalon leivonnaisia, joissa oli käytetty munia.

Uutiset

Tuoreimmat

Venäjän hyökkäys

Sää

Kotimaa

Ulkomaat

Taloudet

Hollanti

Hollantilaisista munista löytynyt myrkky herättää pelkoa Euroopassa: Miljoonia kananmunia vedetty myynnistä

Munista on löydetty hyönteismyrkky fiproniilia, joka voi vaurioittaa keskushermostoa.

Eläintaudit

Salon lintuinfluenssatartunnat ovat rauhoittuneet – metsästyskielto alueella pysyy edelleen voimassa

4.11. Lintuinfluenssa

Paraisilla löytynyt harmaahaikarasta lintuinfluenssaa – Salossa tauti on tappanut fasaaneja

4.10. Lintuinfluenssa

Tutkimus: Kissankakan levittämä yleinen loinen ei olekaan aivan niin nerokas strategi kuin on luultu

2020 Loistaudit

Alankomaissa siipikarjan joukkoteurastuksia lintuinfluenssan takia

Lidl vetää taas naudan jauhelihaa myynnistä salmonellaepäilyn takia

2019 Lidl

Siipikarjaliitto pitää lintuinfluenssauhkaa vakavana – Sastamalasta löytyi sairastunut laulujoutsen

2017 Lintuinfluenssa

Koronapandemia vähensi hengitystie- ja suolistoinfektioita – sen sijaan listerian määrä kaksinkertaistui viime vuonna Suomessa

9.6. Hengitystieinfektiot

Salmonellaa kitketään parhaillaan myös keskipohjalaisilta tiloilta – Kannuksessa todettu tänä vuonna jo kolme tapausta

2019 Salmonella

Naakkojen levittämä salmonella huolestuttaa Etelä-Pohjanmaalla – metsästäjiä haastetaan nyt maataloille naakkajahtiin

2019 Salmonella

Genom tillsynen säkerställs livsmedelssäkerheten för konsumenterna

Genom att bekämpa en viss sjukdom bekämpar man även andra sjukdomar

Iakttagande av bestämmelserna om djurs välmående

- 1) Allmänna krav på djurhållningsplatsen** (konstruktioner, hygien i produktionsenheten, skadedjur)
- 2) Utrymmeskrav**
- 3) Förhållandena i djurstallet** (belysning, ventilation, temperatur)
- 4) Ombesörjande av djurens välbefinnande** (vård/avlivning av sjuka djur, djurens renhet)
- 5) Utfodring och vattning**

→ Kraven kommer från:

- Djurskyddslagen (247/1996)
- Djurskyddsförordningen (396/1996)
- Statsrådets förordning om skydd av nötkreatur (952/2010)
  - >Lagstiftningen håller på att förnyas

Om villkorlighetskraven inte följts

- Om försummelser upptäcks

- Efter att ha hört gården ger länsveterinären ett förslag till eventuell stödpåföljd till NTM-centralens villkorlighetskoordinator

- Koordinatorn sammanställer alla inspektioner av gården och fastställer de slutliga påföljdsprocenterna

- kommunens jordbruksmyndighet fattar slutligt överklagbart beslut

Påföljd av försummelser

- Försummelsens omfattning, varaktighet och allvarlighet bedöms. Den färdiga anvisningen har ännu inte publicerats (01/2023)
    - Ringa, oavsiktlig, allvarlig eller avsiktlig försummelse? Förslag till påföljd pga. försummelsen 1-5%, kan vara t.o.m. 10% (tidigare förslag till påföljd var vanligen 1-5 %).
    - Avsiktlighet leder till större ekonomisk påföljd, 15-100%. Om samma försummelse upprepas följande år bedöms den som avsiktlig.
    - Även varaktigheten bedöms
  - Producenten hörs skriftligen om regionförvaltningsverkets förslag till påföljd > producenten kan påverka det slutliga förslaget genom att ge ett bemötande
- Force majeure (t.ex. allvarlig sjukdom) ska anmälas till landsbygdsmyndigheten inom 15 arbetsdagar → Försummelsen sanktioneras inte om situationen beror på force majeure.

I tillsynen upptäckta brister hos nötkreatur

Djuret saknar en ren och torr liggplats → smutsighet och gödselpansar

Krav på fållor (väderskydd saknas, marken är sank)

Nötkreatur som hålls ute året om, förhållanden och vattning

Djurhållningsförhållanden för kalvar (gruppboxar saknas, tillräckligt med utrymme)

Vid varmt väder har kalvarna inte hela tiden tillgång till dricksvatten

Praktisk hantering av sjukdomsrisker på gårdarna

- Djurtrafik
  - Anskaffning av djurmaterial från Finland/från utlandet/förflyttningar av djur
- Foder och strö
  - Importfoder (eventuell salmonellarisk!)
  - Skadedjur (gnagare, fåglar)
  - Utfodringslinjer
- Person- och biltrafik runt produktionsenheten
- Smittspärr
  - OCKSÅ gårdens eget folk (ägarna, anställda, barn, äldre) ska gå genom smittspärren
- Endast nödvändiga personer i djurutrymmena
  - Skyddskläder (overall&huvudbonad) och skyddsskor
  - Instruktioner om gårdens rutiner (t.ex. personer som sköter underhåll, nya aktörer)
  - Besökare ska inte lämnas ensamma på gården

Praktisk hantering av sjukdomsrisker på gårdarna

- Fordon och entreprenörer
  - Korsning av foder- och gödselrutter
  - Placering av avfallskärl och kärlens kvalitet
  - Maskiner för gemensamt bruk
  - Kadaver och hanteringen av dem
- Kontakter till utlandet
  - Egna och anställdas resor (48-timmarsregeln!)
  - Salmonellatest
  - Utredning av sjukdomsläget i området som besöks
- Övriga husdjur (blandgårdar, hobby-/sällskapsdjur)
- Tvättning och desinficering
- Sjukutrymmen

Praktisk hantering av sjukdomsrisker på gårdarna

- Ökande av djurens motståndskraft
  - Ombesörjande av välmåendet
  - Adekvat utfodring och tillgång till vatten
- Sjukdomsuppföljning, bedömning av slaktnesultat, medicinering, produktionsuppföljning.
- Planmässig hälso- och sjukvård
- Samarbete mellan olika aktörer; öppenhet och kritiskhet
- Kartläggning av den egna gårdens sjukdomsrisker och eventuella kritiska punkter

“

*Myndigheterna ska inom ramen
för sin behörighet och enligt behov
ge sina kunder råd i anslutning
till skötseln av ett
förvaltningsärende samt svara på
frågor och förfrågningar som
gäller utträttandet av ärenden.
Rådgivningen är avgiftsfri.*

Förvaltningslagen 8 §

Aluehallintovirasto

Tack!

